

Vad skärmarna innehåller

Börje Wigström

Helsingborg

borje.wigstrom@passagen.se

För att kunna bemöta TCO i en konstruktiv debatt om risker i IT-miljön som orsakat mångåriga kontroverser och skador för datoranvändare måste debatten föras på ett sådant sätt att riskbedömningen också tar mer hänsyn till kemikalier.

1990 varnade forskaren, toxicologen och patologen Tony Kronevi för att farliga kemikalier kunde frigöras från datorer som utgjorde en risk i samband med datoranvändning. Samma år

(901025) varnade också tidningen Datavärldens chefredaktör för kemikaliers farlighet i datorer. Ändå gick TCO ut med sin miljömärkning av datorer 1992, en miljömärkning som inte svarade upp mot de högt ställda krav som de själva hade gått ut med vid den här tidpunkten.

Jag citerar här datavärlden och dess chefredaktör Torgny Litzell i nr 43 (901025): "Som barn var jag förbjuden av mina föräldrar att sitta för nära TV:n. Riktigt vilka faror som hotade visste nog ingen av oss, men det fanns en livlig debatt om strålningsrisker. Inte för att jag tror att dessa risker försvunnit, men debatten dog långsamt ut. Det finns krafter som skulle vilja se debatten om skärmars farlighet gå samma väg. Datavärlden tänker inte tillåta det.

Bromerade bifenyletter och kresol. Nyss visste jag inte ens att det fanns något sådant. Men de finns, och de flyttar i ett slag diskussionen bort från låg- och högstrålning, till att handla om vad själva materialet i skärmarna ger ifrån sig.

Ännu intressantare är att se vad giganten IBM, vars egen undersökning våra artiklar baseras på, gör åt saken. Och det är faktiskt uppseendeväckande mycket. Man förbjuder fortsättningsvis material som innehåller

de farliga etrarna och det säger en hel del.

IBM håller alltså reda på vad deras skärmar innehåller. Men resten då? Har alla andra stora leverantörer över huvud taget några papper att lägga på bordet? Och mindre, udda märken, tillverkade gud vet var – vågar man ens tänka på leverantörsansvar och kontroll över dessa?

Datoriseringen av samhället kan, rätt genomförd, bli den förnämsta gåvan till mänskligheten sedan hjulet. Låt oss spela med öppna kort, se till att brister och misstag kommer i dagen, och därmed åtgärdas. Det vinner alla på.

Vid denna tillbakablick – en motsvarighet till TV 4:s Cold Case – där jag riktar blickarna på de människor som under många år har blivit skadade i sin IT-miljö. Därför är det viktigt att vi identifierar och letar efter orsaken i det förflutna. Dessa mycket sjuka människor som lever på bidrag och sjukpension söker moralisk och ekonomisk upprättelse som ger dem en adekvat ersättning för arbets-skada.

Jag vill också uppmana alla de som upplever sig som miljöflyktingar i vårt land att ge sig tillkänna så att uppmärksamheten kring det här får den uppmärksamhet det förtjänar.

debatt

Välkommen att delta på Miljömagasinets debattsida. Vi förbehåller oss rätten att fritt välja bland insända inlägg samt att korta ner och redigera.

Ditt inlägg bör vara **max 1 000 ord** och **max 3 000 nedslag**. Skicka helst din insändare elektroniskt **redaktionen@miljomagasinet.se**. Skriv "Debatt" på ämnesraden. Skriver du på papper, skicka till: **Miljömagasinet-Debatt, Box 112 03, 100 61 Stockholm**.

Endast signerade inlägg publiceras.